

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av räddningslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av räddningslagen (RP 64/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Kirsi Rajaniemi, inrikesministeriet
- överingenjör Jaana Rajakko, inrikesministeriet
- räddningsöverinspektör Veli-Pekka Hautamäki, inrikesministeriet
- överingenjör Arto Pekkala, Utbildningsstyrelsen
- specialforskare Teemu Karttunen, Konkurrens- och konsumentverket
- utvecklingschef för räddningsväsendet Vesa-Pekka Tervo, Finlands Kommunförbund
- ledande expert Petri Mero, Finanssiala ry
- ordförande Tapio Lehtimäki, Nuohousalan Keskusliitto ry
- verkställande direktör Hannu Murtokare, Nuohousalan Keskusliitto ry
- chefsekonom Jukka Kero, Finlands Fastighetsförbund rf
- ekonomi- och utvecklingschef Katja Keränen, Finlands Egnahemsförbund rf
- ordförande för riskhanteringsavdelningen Kari Telaranta, Finlands Brandbefälsförbund
- säkerhetschef Ilpo Leino, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland SPEK
- ordförande Jaakko Pukkinen, Föreningen Suomen pelastusjohtajat
- verksamhetsledare Isto Kujala, Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf
- chef för konkurrensfrågor Satu Grekin, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- undervisnings- och kulturministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Räddningsinstitutet
- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry.

Inget yttrande av

- jord- och skogsbruksministeriet.

Betänkande FvUB 12/2018 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att räddningslagen ändras så att det lokala räddningsväsendet inte längre ska ha skyldighet att sörja för ordnandet av sotningstjänster inom sitt område. Detta innebär att det distriktssotningssystem och den prisreglering i fråga om sotningstjänster som begränsar idkandet av näring upphör. Även möjligheten för det lokala räddningsväsendet att producera sotningstjänsterna som eget arbete slopas. Det föreslås att man i hela landet övergår till ett fritt utbud av sotningstjänster, när det för närvarande är genomfört endast i en del av landet.

Till övriga delar kvarstår den nuvarande lagstiftningen, men för att förtydliga regleringen ska de närmare bestämmelserna föras över från inrikesministeriets förordning till räddningslagen. Bestämmelserna föreslås även bli förenklade.

Det gällande kravet på yrkesexamen för sotare kvarstår, men avsikten är att det inte heller i fortsättningen ska föreskrivas några andra villkor för sotarföretag och deras verksamhet. Enligt förslaget ska produktionen av sotningstjänster vara företagsverksamhet enligt principen om fri konkurrens, där byggnadens ägare eller innehavare skaffar de behövliga sotningstjänsterna hos den sotare som han eller hon väljer.

Skyldigheten för byggnadens ägare och innehavare att se till att sotningen utförs hålls kvar, men den ska förtydligas i synnerhet när det gäller underhåll av eldstäder och rökkanaler. Avsikten är att bestämmelserna om vad som ska ingå i sotningsarbetet samt intervallerna mellan sotningarna ska kvarstå som för närvarande.

Räddningsverkens uppgifter att råda och handleda fastigheter samt att övervaka brandsäkerheten kvarstår oförändrade.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt 59 § i den gällande räddningslagen (379/2011) beslutar det lokala räddningsväsendet hur sotningstjänsterna ska ordnas i dess område. Det lokala räddningsväsendet kan producera sotningstjänsterna som räddningsverkets eget arbete, skaffa sotningstjänsterna av en annan tjänsteproducent eller tillåta att ägaren eller innehavaren av en byggnad ingår avtal om sotning med en tjänsteproducent. När det lokala räddningsväsendet ordnar sotningstjänsterna som eget arbete eller skaffar tjänsterna av en annan tjänsteproducent bestämmer det också sotningsavgiften.

Sotning som räddningsverkets eget arbete ordnas inte längre i något räddningsområde. I största delen av landet tillämpas ett distriktssotningssystem där det lokala räddningsväsendet konkurrensupphandlar och väljer lokala sotningsföretag och bestämmer avgifterna för sotning. Distriktsotningssystemet har redan frångåtts i en del av landet. Genom de föreslagna ändringarna i räddningslagen övergår man till ett fritt utbud av sotningstjänster i hela landet. Det lokala räddnings-

Betänkande FvUB 12/2018 rd

väsendet ska inte längre ha skyldighet att sörja för ordnandet av sotningstjänster. Samtidigt slopas prisregleringen i fråga om distriktssotning.

Utskottet betonar att det inte föreslås några ändringar i sotningen eller sotningsintervallerna. Sotning ska utföras tillräckligt ofta med beaktande av eldstadens användningsgrad och konstruktion samt det bränsle som används. Liksom i dag ska eldstäder och rökkanaler sotas med minst ett års mellanrum i byggnader som används för stadigvarande boende och med minst tre års mellanrum i byggnader som används som fritidsbostäder. Också skyldigheten för byggnaders ägare och innehavare att se till att sotning utförs ska kvarstå. Regleringen förtydligas genom att den till vissa delar förs över från förordning till räddningslagen.

Utskottet anser att ändringarna behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande kommentarer och ändringsförslag. Utskottet vill ändå särskilt lyfta fram vikten av att följa konsekvenserna av ändringarna och föreslår ett uttalande om detta.

Ordnande av sotningstjänster och tillgången på tjänster

I Finland finns det allt som allt cirka 1,27 miljoner fastigheter att sota. Av dem är 74 procent bostadshus och 25 procent fritidsbostäder. I propositionen uppskattas antalet eldstäder som ska sotas till ungefär 3,5 miljoner. Av alla fastigheter finns cirka 75 procent i regioner där man i början av 2018 hade ett distriktssotningssystem.

Genom det nuvarande distriktssotningssystemet enligt vilket räddningsväsendet ansvarar för att ordna tjänsterna och genom den tillhörande prisregleringen har man försökt trygga tillgången på sotningstjänster till ett skäligt pris också i glesbygden. Enligt uppgift har det förekommit lokala problem med tillgången och kvaliteten på tjänsterna, men ingenstans har räddningsverken behövt producera sotningstjänsterna som eget arbete.

Med de nuvarande sotningsintervallerna bör sotning utföras i något över en miljon fastigheter varje år. Enligt motiven till propositionen har de gällande bestämmelserna om sotningstjänster inte kunnat garantera en heltäckande sotning, eftersom cirka 70 procent av alla fastigheter som ska sotas faktiskt blir sotade varje år. Enligt en sakkunnigbedömning som utskottet har fått utförs sotning i ännu mindre utsträckning i de regioner som inte omfattas av distriktssotning.

Redan när lagstiftningen ändrades 1999 var syftet med regelverket om sotning att framhäva fastighetsägarnas och fastighetsinnehavarnas eget ansvar för brandsäkerheten och att förenkla de bestämmelser som gäller företagsverksamhet genom att möjliggöra ett sotningssystem som grundar sig på ett fritt utbud av tjänster. Detta framhävs ytterligare genom de nu föreslagna ändringarna, när distriktssotningssystemet slopas helt och hållet. Reformen grundar sig också på kraven i EU:s tjänstedirektiv och i den gällande upphandlingslagstiftningen.

Utskottet konstaterar att den föreslagna regleringen förtydligar systemet nationellt. Ett avtalsbaserat sotningssystem ger kunderna större möjligheter att själva välja tjänsteproducent vid den tidpunkt som passar dem bäst. Vid beredningen av propositionen bedömdes det att sotningstjänster finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning på marknadsvillkor utan att det är nödvändigt att införa bestämmelser om ansvaret för att ordna tjänster. I och med att distriktssotningen upphör förenk-

Betänkande FvUB 12/2018 rd

las de bestämmelser som gäller sotningsföretagens näringsidkande. Detta förbättrar företagens verksamhetsbetingelser och gör det lättare för nya företag att etablera sig i branschen. Det blir också lättare än förut att vara verksam som sotningsföretagare på deltid.

I dag finns det cirka 400 företag inom sotningsbranschen. Största delen av dem har varit verksamma som distriktssotningsföretag. De flesta av sotningsföretagen är små lokala företag. Branschen sysselsätter för närvarande cirka 700—800 sotare. Reformen väntas öka antalet sotningsföretag, eftersom det i framtiden blir möjligt att inleda företagsverksamhet utan att företaget behöver vinna ett anbudsförfarande i ett sotningsdistrikt.

Men det finns också risker med reformen när det gäller tillgången på tjänster och hur heltäckande sotningen är. Utskottet betonar att det viktiga med reformen är att det finns tillräckligt med sotningstjänster till skäligt pris också framöver. Med tanke på brandsäkerheten är det viktigt att fastigheterna fullgör sin sotningsskyldighet och att kvaliteten på sotningstjänsterna även fortsättningsvis är god. Från den synpunkten sett är det positivt att det i de områden som har avstått från distriktssotningssystemet, bland annat Östra Nyland och Södra Karelen, enligt propositionsmotiven har funnits tillräckligt med sotningstjänster tillgängliga och att priserna fortsatt varit skäliga även utanför tätorterna. Också kunderna har varit nöjda med servicen i de områdena.

Tillsyn

Enligt räddningsväsendets statistik har cirka 15 procent av alla byggnadsbränder och fall av risk för byggnadsbrand samband med eldstäder och röckanaler. Egendomsskadorna till följd av bränder har uppgått till i genomsnitt 11,9 miljoner euro om året. En nedåtgående trend syns i antalet bränder, men brandskadornas omfattning varierar från år till år.

Sotningen har betydelse särskilt vid förebyggandet av soteld. Vid sotning avlägsnas förbränningsrester som samlats i röckanaler och eldstäder, för att dessa rester inte ska orsaka brandrisk. I sotning enligt räddningslagen ingår också okulär kontroll av eldstadens och röckkanalens skick bland annat när det gäller skyddsavstånd och fel som orsakar brandrisk. Genom kontrollerna försöker man förutse farliga situationer som orsakas av skador.

Det allmänna syftet med den nu aktuella propositionen är att främja byggnaders brandsäkerhet genom att förtydliga och uppdatera bestämmelserna om sotning av eldstäder och röckanaler. Det sägs i propositionsmotiven att det inte är sättet att ordna sotningen på som inverkar på brandsäkerheten utan en regelbundet och med yrkesskicklighet utförd sotning och kontroll. I propositionen förtydligas intervallerna mellan sotningar samt kraven på vad sotningen ska innefatta för att fastigheternas brandsäkerhet ska bibehållas på en hög nivå. Utskottet understryker att man när reformen genomförs måste se till att brandsäkerheten inte försämrats.

I 62 § i räddningslagen åläggs sotningsföretag i dag en skyldighet att föra förteckning över de objekt som sotats och att på begäran avgiftsfritt ge räddningsverket uppgifter ur förteckningen. Sotningsförteckningens uppgifter ska sparas i tio år. Det sägs i propositionsmotiven att sotningsförteckningens betydelse har minskat under de senaste åren, vilket uttryckligen beror på distriktssotningssystemet. Räddningsverken har följt fullgörandet av sotningsavtalen på ett allmänt plan utifrån de sammandrag som distriktssotarna har gett dem över utförda sotningar under året.

Betänkande FvUB 12/2018 rd

I den föreslagna 61 § i räddningslagen föreskrivs det om en skyldighet för sotare att ge kunden ett intyg över utfört sotningsarbete. Sådana fel som upptäckts och iakttagelser som gjorts vid sotningen och som orsakar brandrisk ska enligt bestämmelsen specificeras så att kunden kan vidta behövliga åtgärder. Byggnadens ägare eller innehavare kan genom sotningsintyget visa den räddningsmyndighet som utövar tillsyn att sotningen har utförts på behörigt sätt.

Om en sotare upptäcker sådana allvarliga fel eller brister i en eldstad eller rökkanal som kan medföra brandrisk när eldstaden används, ska sotaren också framöver skriftligen underrätta räddningsverket om saken. Ägaren eller innehavaren av en fastighet ska för sin del se till att till exempel stegar, delar av tillträdesvägar på tak och säkerhetsutrustning på tak hålls i sådant skick att sotningsarbetet kan utföras på ett säkert sätt. Om sotaren konstaterar att det finns sådana brister hos en stega eller säkerhetsutrustning på tak som äventyrar säkerheten, kan sotningen inte utföras förrän bristerna har åtgärdats. I propositionen åläggs inte sotaren att underrätta räddningsverket om bristerna. Utskottet föreslår att bestämmelsen (62 §) kompletteras så att också dessa brister ska anmälas.

Enligt uppgift har räddningsväsendet inte i dag något riksomfattande tillsynsregister. Vid utfrågningen i utskottet lyfte de sakkunniga fram behovet av att kunna registrera uppgifter om sotning och uppmaningar att avhjälpa brister direkt i ett register som upprättats för ändamålet. Behovet av och möjligheterna att upprätta ett register behandlas också i propositionsmotiven. Enligt motiven krävs det en mer omfattande utredning till exempel av registrets användningsändamål och sättet att genomföra registreringen om man ska föreskriva om registrering av sotningsuppgifter. Det har inte gjorts några kostnadskalkyler. Ett omnämnande av behovet att utreda saken ingår i utskottets förslag till uttalande. Utskottet anser att det är viktigt att utreda om registreringen av sotningsuppgifter skulle kunna genomföras till exempel som en del av andra fastighetsdatasystem, när möjligheterna att utveckla dessa blir bättre i takt med att digitaliseringsprojekten inom fastighetsbranschen framskrider.

Räddningslagen innehåller inga bestämmelser om tillsyn över sotningsföretag eller sotningstjänster. Enligt förslaget ska det inte heller i fortsättningen föreskrivas om tillsynen över sotningsföretag i räddningslagen, utan exempelvis klagomål om kvaliteten på sotningstjänster ska styras till konsumentmyndigheterna. Utskottet betonar att räddningsverken också efter reformen har i uppgift att ge råd till och handleda fastigheter samt att övervaka brandsäkerheten.

Behörighet för sotare

Enligt 63 § i räddningslagen krävs det yrkesexamen för sotare av dem som utövar sotaryrket, deras anställda som självständigt utför sotning och sotare i räddningsverkets tjänst. Utöver kravet på yrkesexamen föreskriver räddningslagen inte om några andra krav som gäller soters behörighet. Det föreskrivs heller inte något om hur behörigheten ska konstateras. Enligt propositionsmotiven har räddningsverken i praktiken konstaterat behörigheten i samband med konkurrensupphandlingen av distriktssotningen. I regioner med ett fritt utbud av sotningstjänster har räddningsmyndigheten inte övervakat behörigheten hos sotare.

Betänkande FvUB 12/2018 rd

Utskottet anser att det är viktigt att ha kvar det nuvarande kravet på yrkesexamen för sotare. På grund av den nya examensstrukturen föreslår utskottet en precisering av kravet på yrkesexamen (63 §) på det sätt som framgår av detaljmotiveringen nedan.

Utöver kravet på yrkesexamen föreslås det inga andra krav på sotningsföretagens verksamhet. Syftet med regleringen är att säkerställa att sotare har tillräcklig kompetens för att utföra ett högklassigt sotningsarbete.

Enligt propositionen är det möjligt att problemen vid marknadsföring och i fråga om utbud av sotningstjänster kan komma att öka. Problemen kan minskas genom effektiv kommunikation. Utskottet konstaterar att det inte i propositionen föreslås något behörighetsregister för sotare. Det är ändå viktigt, menar utskottet, att man i samband med uppföljningen av ändringarna så snart som möjligt utreder hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare. Enligt uppgift skulle exempelvis ett eventuellt register inte ha några betydande kostnadseffekter. Utskottet understryker att en kund på ett tillräckligt enkelt sätt måste kunna ta reda på om en sotare är behörig. Som ett alternativ har föreslagits frivillig personcertifiering.

Uppföljningen av reformen

Utskottet anser att det aktuella förslaget om att reformera regleringen om sotning, särskilt förslaget om att slopa distriktssotningssystemet, innebär en betydande reform. Därför bör man noga följa hur reformen genomförs och vilka konsekvenser den har. Vid uppföljningen bör man fästa särskild vikt vid kvalitet och tillgång på sotningstjänster till skäligt pris. Särskilt viktigt är det att säkerställa att dessa tjänster finns att tillgå också i glesbygden. Utskottet förutsätter följaktligen att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna på sotningstjänsterna. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Utskottet förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Enligt uppgift kommer inrikesministeriet att tillsätta en uppföljningsgrupp för att främja genomförandet av reformen och följa ändringarnas konsekvenser. I gruppen kommer det att finnas företrädare för åtminstone sotningsbranschen, de centrala myndigheterna och aktörerna i fastighetsbranschen. Uppföljningsgruppens uppgift är att producera och utvärdera information om reformgenomförandet och konsekvenserna.

Utskottet understryker att det när reformen genomförs bör satsas på en tillräckligt omfattande information och annan kommunikation i rätt tid. Kommunikationen är av central betydelse för att reformen ska lyckas.

DETALJMOTIVERING

62 §. Underrättelse till räddningsverket om fel som observerats vid sotningen. I den föreslagna bestämmelsen sägs det att om en sotare i en eldstad eller rökkanal upptäcker sådana allvarliga fel eller brister som när eldstaden används kan medföra brandrisk, ska sotaren skriftligen underrätta räddningsverket om saken. Enligt den gällande 61 § i räddningslagen ska en sotare underrätta räddningsverket också när han eller hon konstaterar att stegar, delar av tillträdesvägar på tak eller säkerhetsutrustning på tak är i sådant skick att sotningen inte kan utföras säkert. Enligt propositionen är en sotare inte längre skyldig att underrätta räddningsverket om de sistnämnda bristerna, utan anmälningsskyldigheten begränsas till att gälla fel som anknyter till brandsäkerheten.

Utskottet konstaterar att brister i exempelvis stegar och säkerhetsutrustning på ett tak i hög grad kan påverka säkerheten för sotare och andra yrkesgrupper som rör sig på taket. Enligt den föreslagna 13 a § 1 mom. ansvarar ägaren eller innehavaren av en byggnad för att stegar, delar av tillträdesvägar på tak och säkerhetsutrustning på tak hålls i sådant skick att sotningsarbetet kan utföras på ett säkert sätt. Utskottet föreslår en komplettering av 62 § så att en sotare är skyldig att skriftligen underrätta räddningsverket också om sådana allvarliga brister som äventyrar ett tryggt utförande av sotningsarbetet.

63 §. Behörighet för sotare. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en sotare ha avlagt yrkesexamen för sotare. Kravet på yrkesexamen för sotare i den gällande lagen kvarstår alltså som behörighetskrav för sotare. Syftet med den regleringen är att sotare ska ha tillräcklig kompetens för att utföra sotningsarbetet på ett högklassigt sätt.

Utskottet konstaterar att bestämmelser om examensstrukturen inom yrkesutbildningen finns i en förordning av undervisnings- och kulturministeriet (680/2017). Enligt uppgift till utskottet finns det från och med den 1 januari 2019 en yrkesexamen i husteknik i examensstrukturen inom yrkesutbildningen. I examen ingår bland annat kompetens inom sotning som ett separat kompetensområde. Utskottet föreslår därför att 63 § preciseras så att där vid sidan av den nuvarande yrkesexamen för sotare nämns sådan yrkesexamen i husteknik där kompetensområdet för sotning ingår, i enlighet med den nya examensstrukturen. Detta behövs för att regleringen ska vara tydlig.

Utskottet föreslår av de orsaker som framgår av detaljmotiveringen till 63 § ovan en förtydligande ändring också i 4 mom. i den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 64/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i räddningslagen (379/2011) 59 §,
ändras 13 §, 27 § 1 mom., 60–63 §, 93 § 1 mom., 104 § 5 mom., 105 § 1 mom. 3 punkten och 106 § 1 mom. 13 och 14 punkten, av dem 93 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1171/2016 och 104 § 5 mom. sådant det lyder i lag 928/2015, samt
fogas till lagen nya 13 a och 13 b § som följer:

13 §

Underhåll av ventilationsanordningar

Ägaren och innehavaren av en byggnad samt en verksamhetsidkare ska i fråga om allmänna utrymmen och sådana arrangemang som tjänar hela byggnaden samt innehavaren av en lägenhet i fråga om utrymmen i hans eller hennes besittning se till att ventilationskanaler och ventilationsanordningar har underhållits och rengjorts så att de inte medför risk för eldsvåda.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om ventilationskanaler och ventilationsanordningar som av brandsäkerhetsskäl ska rengöras regelbundet, om tidpunkten för och intervallerna mellan rengöringarna och om hur rengöringen ska utföras.

13 a §

Sotning i byggnader

Ägaren och innehavaren av en byggnad samt en verksamhetsidkare ska i fråga om allmänna utrymmen och sådana arrangemang som tjänar hela byggnaden samt innehavaren av en lägenhet i fråga om utrymmen i hans eller hennes besittning se till att

- 1) eldstäder och rökkanaler hålls i sådant skick att de kan användas på ett säkert sätt,
- 2) en sotare regelbundet sotar eldstäderna och rökkanalerna,
- 3) stegar, delar av tillträdesvägar på tak och säkerhetsutrustning på tak hålls i sådant skick att sotningsarbetet kan utföras på ett säkert sätt.

De skyldigheter som anges i 1 mom. gäller inte gasdrivna eldstäder eller deras kanaler.

13 b §

Intervallerna mellan sotningarna

Eldstäder och rökkanaler ska sotas tillräckligt ofta med beaktande av deras användningsgrad och konstruktion samt det bränsle som används. I byggnader som används för stadigvarande bo-

Betänkande FvUB 12/2018 rd

ende ska eldstäder och röckanaler dock sotas med minst ett års mellanrum, och i byggnader som används som fritidsbostäder med minst tre års mellanrum.

Eldstäder och röckanaler som inte används behöver inte sotas. Eldstäder och röckanaler som har stått oanvända i tre år ska sotas innan de tas i bruk.

27 §

Det lokala räddningsväsendets och räddningsverkets uppgifter

Det lokala räddningsväsendet ansvarar för räddningsväsendets servicenivå, för att räddningsverkets verksamhet ordnas på behörigt sätt och för andra uppgifter som åläggs det i denna lag.

— — — — —

60 §

Sotningen

Vid sotning ska sotaren rengöra och kontrollera eldstäder och röckanaler samt tillhörande delar. Vid kontrollen behöver inte specialredskap användas.

Sotningsarbetet omfattar

- 1) förberedande åtgärder,
- 2) sotning av eldstäder och rök-, anslutnings- och förbindelsekanaler samt väsentliga tilläggsanordningar,
- 3) bedömning av eldstädernas och röckanalernas skick och av tillräckligt säkerhetsavstånd,
- 4) kontroll av sotningsluckornas skick och täthet,
- 5) rengöring av rökspjäll och kontroll av deras funktion,
- 6) avlägsnande av aska och annat avfall som uppstått vid sotning samt en brandsäker placering av askan och avfallet,
- 7) vid behov, öppnande av tilltäppta röckanaler.

Vid sotningsarbetet ska sotaren iaktta god sotningssed.

61 §

Sotningsintyg

Sotaren ska ge kunden ett intyg över utfört sotningsarbete. Av sotningsintyget ska följande framgå:

- 1) byggnadens adress,
- 2) vem som utfört sotningen,
- 3) tidpunkten för sotningen,
- 4) vidtagna åtgärder,
- 5) observerade fel och brister.

Fel och brister som medför brandrisk ska specificeras så att kunden kan börja vidta behövliga åtgärder.

Betänkande FvUB 12/2018 rd

62 §

Underrättelse till räddningsverket om fel som observerats vid sotningen

Om en sotare i en eldstad eller röckkanal upptäcker sådana allvarliga fel eller brister som när eldstaden används kan medföra brandrisk, ska sotaren skriftligen underrätta räddningsverket om saken. Om en sotare upptäcker sådana allvarliga brister som äventyrar en säker sotning, ska sotaren skriftligen underrätta räddningsverket också om detta.

63 §

Behörighet för sotare

En sotare ska ha avlagt yrkesexamen för sotare eller sådan yrkesexamen i husteknik som inbegriper kompetensområdet för sotning.

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fås för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fås vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §.

104 §

Ändringssökande

I det lokala räddningsväsendets beslut om servicenivån enligt 29 § och i ett beslut enligt 96 § 2 mom. som gäller storleken på avgifter får ändring sökas på det sätt som anges i kommunallagen.

105 §

Vite och hot om tvångsutförande

Den som

Betänkande FvUB 12/2018 rd

3) åsidosätter skyldigheten enligt 13 § att sköta underhåll och rengöring av ventilationskanaler eller ventilationsanordningar eller skyldigheten enligt 13 a eller 13 b § att se till att eldstäder och rökkanaler underhålls, att sotning utförs eller att stegar, tillträdesvägar på tak och säkerhetsutrustning hålls i skick,

kan genom beslut av den lokala räddningsmyndigheten åläggas att inom en viss tid rätta till vad som har gjorts eller försumrats. Beslut i ett ärende som avses i 8 punkten fattas dock av regionförvaltningsverket.

106 §

Straff

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

13) åsidosätter skyldigheten enligt 61 § att i sotningsintyget nämna fel eller brister som observerats i eldstäder och rökkanaler,

14) åsidosätter skyldigheten enligt 62 § att underrätta räddningsverket om allvarliga fel eller brister som observerats i eldstäder och rökkanaler och som medför brandrisk, eller

ska, om inte gärningen ska betraktas som ringa eller om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans, för *räddningsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs inrikesministeriets förordning om sotning (539/2005).

Om det lokala räddningsväsendet före ikraftträdandet av denna lag har ordnat sotningen på det sätt som avses i den bestämmelse i 59 § 2 mom. 2 punkten som upphävs eller med stöd av motsvarande tidigare bestämmelser genom att skaffa sotningstjänster av en tjänsteproducent, ska det avtal om produktion av sotningstjänster som ingåtts mellan räddningsverket och tjänsteproducenten upphöra att gälla senast den 30 juni 2019.

Den som med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag eller bestämmelser som upphävts före ikraftträdandet av denna lag har varit behörig till en tjänst eller uppgift som sotare, är behörig att även efter ikraftträdandet av denna lag vara verksam i uppgifter som kräver **behörighet** för sotare.

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna på sotningstjänster. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska

Betänkande FvUB 12/2018 rd

lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare.

Helsingfors 24.10.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Kari Kulmala blå (delvis)
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Wille Rydman saml
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml.

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo.

Betänkande FvUB 12/2018 rd

Reservation

RESERVATION

Motivering

I det traditionella distriktssotningssystemet har räddningsverket bestämt sotningsdistrikten, utsett distriktssotarna och beslutat om sotningsavgiften. Det har inte handlat om ett monopol, utan om en regional behörighet att ordna sotningsverksamheten på ett så optimalt sätt som möjligt utifrån regionala aspekter. Sotningsavgiften har varit densamma i tätorter och i glesbygden.

Regeringen vill att sotningsverksamheten ska bedrivas i form av marknadsmässig verksamhet i hela landet. Sotningen blir företagsverksamhet med fri konkurrens, där byggnadens ägare eller innehavare skaffar de tjänster som behövs hos en sotare som han eller hon väljer. Räddningsverken ska inte längre ha skyldighet att sörja för ordnandet av sotningstjänster inom sitt område.

De största problemen med propositionen är att de regelbundna påminnelserna om sotning som hörde till distriktssotningssystemet försvinner. Ansvar för att ordna sotning med regelbundna intervaller kommer i ännu högre grad att ligga enbart på byggnadens ägare eller innehavare. Det medför en risk för att sotningen försummas oftare än i dag. Detta har betydande konsekvenser för brandsäkerheten, särskilt i en situation där befolkningen åldras och man bor allt längre i sitt eget hem.

I glest bebyggda regioner kan det också uppstå problem med tillgången på tjänster. När prissättningen blir fri kommer priserna på sotningstjänster sannolikt dessutom att stiga i glesbygden. Enligt Egentliga Finlands räddningsverk kan ändringen åtminstone temporärt äventyra tillgången på sotningstjänster i glesbygden, till exempel i skärgården. Det är viktigt att det inte uppstår några vita fläckar där sotningstjänster inte finns att tillgå.

Regionerna vet bäst hur sotningsverksamheten ska ordnas. Därför är det på sin plats att de i framtiden själva ska få bestämma om huruvida sotningsverksamheten ordnas på traditionellt sätt i form av distriktssotning eller om man tillämpar den nya marknadsmodellen. Man bör inte utesluta möjligheten att tillämpa distriktssotningssystemet också i framtiden.

I lagstiftning som gäller sotning bör säkerhetsaspekterna alltid prioriteras. Övriga målsättningar ska beaktas först efter det, vilket Fastighetsförbundet har påpekat. Enligt Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland SPEK verkar många fastigheter inte ha fullgjort sin sotningsskyldighet i områden där det råder fri konkurrens. I de områdena har utfallet varit mellan 50 och 60 procent, medan det har varit över 80 procent i distriktssotningsområdena.

Sotningsarbete får också i framtiden bara utföras av personer som har avlagt yrkesexamen för sotare. Alla de nuvarande sotarna kan fortsätta att utöva sitt yrke. Sotning är service som tillhandahålls i hemmet, och det är därför synnerligen viktigt att köparen kan lita på tjänsteleverantören. Detta förtroende får inte undermineras. Det är viktigt att man i samband med reformen genast skapar ett yrkesregister för sotarna där det går att kontrollera om en sotare är behörig. Framöver bör man också ha ett nationellt register över fastigheter där sotning utförts.

Betänkande FvUB 12/2018 rd
Reservation

Sotning kan inte jämföras med andra former av underhåll och reparation av fastigheter, eftersom syftet med sotningen är att förebygga risksituationer och olyckor. En fungerande sotningsverksamhet minskar antalet olyckor och sparar kostnader för både räddningsväsendet och andra aktörer, till exempel försäkringsbolag.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar (*Reservationens ändringsförslag*).

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
~~upphävs i räddningslagen (379/2011) 59 §,~~
~~ändras i räddningslagen (379/2011) 13 §, 27 § 1 mom., 60—63 §, 93 § 1 mom., 104 § 5 mom., 105 § 1 mom. 3 punkten och 106 § 1 mom. 13 och 14 punkten, av dem 93 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1171/2016 och 104 § 5 mom. sådant det lyder i lag 928/2015, samt fogas till lagen nya 13 a och 13 b § som följer:~~

13 §—13 b §

(som i FvUB)

~~27 §~~

Det lokala räddningsväsendets och räddningsverkets uppgifter

~~Det lokala räddningsväsendet ansvarar för räddningsväsendets servicenivå, för att räddningsverkets verksamhet ordnas på behörigt sätt och för andra uppgifter som åläggs det i denna lag.~~

60 §—106 §

(som i FvUB)

Ikraftträdande

(som i FvUB)

Betänkande FvUB 12/2018 rd
Reservation

Helsingfors 24.10.2018

Sirpa Paatero sd
Matti Semi vänst
Juho Eerola saf
Olli-Poika Parviainen gröna